ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 169 ՏԱՍՆԵՒՎԵՑԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ Չաբաթ, 2 Հոկտեմբերի 1899 Չաբաթ, 2 Հոկտեմբերի ՏԱՍՆԵՒՎԵՑԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ № 169

Տարեկան 10 րուբլի, վեց ամիսը՝ 6 րուբլի, երեք ամիսը՝ 3 ր. 50 կ.
ամիսը 1՝ ր., հատով 5 կ.
Բաժանորդ կրնամ են Թիֆլիսում միմիայն խմբագրատունը։

Խմբագրութեան հասցէն՝ Тифлисъ. Редакція „Норъ-Даръ“
կամ Tiflis. Rédaction „Nor-Dar“

Խմբագրութիւնը բաց է ամեն օր (բացի տօն օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը։ Յայտարարութիւնները ընդունւում են ամեն լեզուներով։ Յայտարարութիւնների բաժին 2 կ., բնկալմների համար կրկնապատիկ։

ՌՈՒՍԱՑ ԷԼԵԿՏՐՈ-ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐԻ

„ՍԻՄԷՆՍ ԵՒ ՀԱԼՍԿԷ“Ը

Ակցիոներական ընկերութեան վարչութիւնը, որանով պատիւ ունի յայտնելու, որ նա բաց է արել

ԲԱԳՈՒԱՅ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ

բատրոնական հրապարակի վրայ, Արաֆէլովի տանը, պուտատան դիմաց.

Հասցէ նամակների համար.—Акц. Общ. Русск. Электр. заводовъ „Сименсъ и Гальске“ *Баку.*
Հասցէ հեռագրների համար.— Сименсъ-Баку.

(118) 10—8

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Առաջնորդող.—Մէկ է մեզաւորը։
Քրոնիկոն.—Լուրեր։
Մեզ գրում են. Բազուից։ Ըմմաուլից։
Կ. Պոլսի հայ թերթերից։
Մամուլի շուրջը։
Քաղաքական. — Թիւրքիա։ Անգլիա և Տրանսվաալ։ Ֆրանսիա։ Ֆիլիպպեան Կղզիներ։ Միջնորդ դատարան։
Հեռագրներ։
Նամակ խմբագրութիւնից։
Բանաստեղծական.—Անհրաժեշտ բացատրութիւններ։
Տեղեկատու։
Յայտարարութիւններ։

Թիֆլիս, 1 հոկտեմբերի 1899 թ.
Ո՞Վ Է ՄԵՂԱՒՈՐԸ

Թերթիս նախընթաց համարում հրատարակեցինք մեր մի լրվմակցի «խեղճ մարդիկ» խորագրով յօդուածը։ Այդ յօդուածի հեղինակը յիշեալ յօդուածում մեր կեանքի, կարելի է ասել, հասարակական կեանքի յաւտո տեսի վրայ է մատնացոյց լինում։

Խեղճ է անուանում նա այն մարդկանց, որոնք յանձն են առնում մարելու մի որևէ պաշտօն, երբ դրանց առաջարկում են այդ պաշտօնը, լիակատար գրանք ոչ պիտանիութիւն ունին, ոչ պատրաստութիւն յանձն առած պաշտօնի համար և ոչ էլ պիտանի են մի որևէ պատասխանատու պաշտօն վարելու։ Յօդուածի հեղինակին վրդովել է այն հանգամանքը, որ կրօնաւորների պաշտօնն ստանձնելու յանձն են առնում մարդիկ, որոնք ազատ ժամանակ չունեն այդ պաշտօնը վարելու, քաղցած մնալ չեն կարող։ Տգէտներն ի հարկէ բացառութիւն չեն կազմում։ Երբ ապէտներին, անվէտ մարդկանց առաջարկում են պաշտօն, նրանք երբէք չեն մերժիլ։

Մեզ սրտով, ուրեմն, նրանք չեն, որ իրենց շահի համար ընդունում են առաջարկուած պաշտօնը, մեղաւորն այդպէս առաջարկողներն են. մեղաւոր են պետական վարչութիւնները, ծնողները, հոգևոր և այլ իշխանութիւնները և վերջապէս հասարակութիւնը։

Եթէ իւրաքանչիւր հաստատութիւն իւր պարտքը ճշտութեամբ և բարեխղճութեամբ կատարելու լինի, այն ժամանակ անվէտ և տգէտ պաշտօնեաները տեղ չեն գտնիլ և չեն փչացնիլ գործը։

Եթէ, օրինակի համար ինձ ասում, մեր հայոց հոգևոր իշխանութիւնը իւր պարտքը հասկանում և իւր իրաւունքը գործ դնում լինի ոչ մի հաստատութեան մէջ տգէտը և անվէտը կրօնի ուսուցիչ չի լինիլ, և զրպարտած քահանան աւելորդ պաշտօնի չի կոչուիլ։

Անվէտ պաշտօնեաներին «խեղճ» անուանելով յաւտո տեղը չի բռնաժոյտ, քանի որ հասարակութիւնը, և նրա մէջ գոյութիւն ունեցող հաստատութիւնները իրենց անտարբերութեամբ, իրենց պարտքը զանցութեամբ իսկ առաջ են բերում տգէտ և անվէտ պաշտօնեաների մեծ լեգիօն և այդպիսով մնասում են երկրի, ժողովրդի, լէկուզ որոշ համայնքի, կանոնաւոր գարգացման գործին։

Տգէտ պաշտօնեաներին չպէտք է խղճալ, այլ նրանից, որոնք այդպիսիներին պաշտօն են տալիս և ապագային՝ գործելու, քանդելու։

Հոկտեմբերի 1-ից ց 31 դեկտեմբերի «Նոր-Դար»-ին բաժանորդ գրուողը վճարում է 3 ր. 50 կ.։

ՔՐՈՆԻԿՈՆ

Կովկասի կառավարչապետ գեներալ-ադիւտանտ իշխան Գ. Ս. Գալիցինը սեպտեմբերի 30-ի երեկոյեան գնացքով Թիֆլիսից մեկնեց Գանձակի նահանգը։ Իշխանի վերադարձը Թիֆլիս սպասում է այսօր, հոկտեմբերի 2-ին։

—Թիֆլիսի արհեստաւորների առաջնահանգամանին ներկայացրել է Թիֆլիսում հիմնուող ատաղձագործների ընկերութեան կանոնադրութեան ծրագիրը։ Ընկերութիւնը կրելու է «Աշխատանք» անունը։ Ընկերութեան նպատակն է գործել միացեալ ոյժերով և իւր աշխատանքի արդիւնքները վաճառել առանց կողմնակի միջնորդութեան։ Դրա համար ընկերութիւնը իւր սեպհական արհեստանոցն ու խանութը պիտի հիմնի։

— Մի որոշում է հրատարակուած, որով զիւղական հասարակութիւններին առանց աճուրդի հողեր կապալով տալուն վերաբերեալ օրէնքը գործութիւն է ստանում նաև Կովկասի համար, սակայն այն պայմանով, որ Կովկասում առանց աճուրդի հողերը կապալով արուին բացառապէս ռուս գիւղացիներին, երկրագործութեան և ներքին գործերի մինիստրների և Կովկասի կառավարչապետի իրար հետ կայացրած համաձայնութեամբ։

— Թիֆլիսի օհրաբարշ երկաթուղու անունով ընկերութեան ներկայացուցիչ պ. Ռոբին սեպտեմբերի 31-ին Թիֆլիսի նահանգական դատարանին դանգատ է տուել քաղաքի դէմ։ Պ. Ռոբին յայտարարում է, որ պայմանագրի գործութեամբ դեռ ևս 20 տարի ինքն է ցիր Կովկասի ամբողջ հայութեան մէջ գրեթէ միակ բացառութիւն են կազմում.—նրանք կամ պոստանների շաբաթաբաշիները, կամ գրպանը դարսած գինուորականները, կամ, չար-չարա—ինքնակայութեամբ ապրող ինձ նման դոն-քիշոտներ, որոնք՝ բան, գործ, վաստակ, ապրուստ զանց անելով, տասնեակ տարիներ աշխարհէ աշխարհ թափառում են, ամեն տեղ կանում են, հարայ, հուրայ բարձրացնում, ինչ է՝ թէ «ազգը պիտի ազդուի» և փոած ծառից չումալ բոյով մի թարմ տունկ չինեմ...

Ի նկատի ունենալով այս ամենը, Ներսիսեան դպրանոցն ատարելուց յետոյ իսկ մեր զոկի տղան միայն մի ճամբայ էր մնում, այն է՝ վարդապետ դառնալ։ Բայց դու ևկ տես, որ ս. Էջմիածինը, իւր «աւանդական յետադիմութեան, խաւարամտութեան ու կրօնամոլութեան» պատճառաւ է թէ՝ այլ պատճառաւ, զոկից վարդապետ իսկի չի ձեռնադրիլ։ Կամ այն է, որ զոկը չի ուզիլ, կամ՝ Էջմիածինը, հետևելով այն պատմական աւանդութեան թէ՝ նախնի գողթան գաւառը, որն այժմեան Զոկաստանն է, մի ինչ-որ տրշառանքի ժամանակ հայերից դաղարկուելով, իւր մէջ ընդունել է մի հրէական պղծութիւն, որը հաւատը փոխելուց և հայապատան դառնալուց յետոյ իսկ բնաւ չէ փոխել

ԲԱՆԱՍՏԵՂԱԿԱՆ

ԸՆՀՐԱԾԵՑՑ ԲՑՑՏՏՈՒԹԻՆՆԵՐ

Թող լոէ մունջը, անդամալոյծը...

I

Հասել է արդէն ժամանակը մեր աւթեան մէջ թաք կացած գաւադիրների վրայ եւիքարական լոյսն ուղղելու. հասել է ժամանակը՝ ամեն ինչ մերկացնելու, ամեն ինչ պալդիլու և մեր երիտասարդութեան մի մասի չփոխուած մտքերը տատանումից հանելու և նոր տեսութիւններով, գիտակցութեան նոր հիմունքներով նրան կազդուրելու համար։

Օր. Նէյմանի գիրքը ուսմբի պէս է պայթել այդ երիտասարդութեան գլխին, և նա՝ շուարուած չդիտէ, թէ ո՛ր կողմը գնայ, սրին դիմէ, սրից օգնութիւն ստանայ՝ իւր փշրուած իդէալը, իւր ջախջախուած կուռքը վերականգնելու համար։ Կուռքի պաշտպան քուրմերը փախել են վատարար ու չնքմեռանդ պաշտպաններին մատնել յաւտահատութեան.—ծանր դրութիւն, որից պիտի հանել այդ խեղճ երիտասարդութիւնը։ Կարծել, թէ դրանք բոլորն էլ «անմիտ են», «ազէտ» և «ապականուած», նոյնչափ անիրաւացի կլլինի, որչափ և դատապարտելի. եթէ ուսանող և ուսում նաւարան երիտասարդներն այդպէս լինէն, էլ ինչ կըլինի ազգը... Ոչ, այդպէս չեն կարող լինել երիտասարդները, նրանք պիտի տգնիւ լինեն, մտածելու ընդունակ և առողջութեամբ դատելու կարող։

Օր. Մագդայ Նէյմանն էլ կանանց յատուկ նուրբ բնազդմամբ հէնց այդպէս է ենթադրում, պիտելով. «ճշմարիտն ասած՝ լիովին չեմ ընդունում աւտահայ երիտասարդութեան նկատմամբ պ. Նիկողոսովի ունեցած մտայղ հայեացքները։ Եթէ նա՝ այդ երիտասարդութիւնը՝ իրեն համար իդէալ է չինում անարժան մարդկերին, դա դեռ ևս չի ցոյց տալիս բարոյական պակասութիւն նրա մէջ. ընդհակառակն՝ ապացուցանում է սոսկ այն, թէ նա իդէալ է փնտռում իւր ազնիւ ձգտումների համար, վանողոյն պինդ բռնում է ամեն մէկին, որի կեանքը և գործունէութիւնը հրապուրիչ գոյներով են նկարագրում նրան, բայց նա չի կարողանում որոշել չափը (мѣрило) ոսկուց, կեղծ՝ ճշմարտութիւնից։ Եւ որանում, իմ խորին համոզմամբ, մեղաւոր է նրա անփորձութիւնը, բայց ոչ «ապականուած» լինելը»։ (էջ 280—281)։

Իմ կողմից՝ չեմ կարող չհամաձայնուիլ, թէ խիստ բանաւոր և արդար մի դատողութիւն է մտածող գերմանուհու դատողութիւնը, բայց ինչպէս է պատահել, որ երիտասարդութեան մի որոշ մասը, նրա հետ և հասկաւոր դասակարգի մի մասը, դոհ է դառել այդպիսի չարաչար խարէութեան, այդչափ անխնայ ճշմարտեղծութեան։ Ահա մի խնդիր, որ յաւտոյ է գալիս ինքն ըստ ինքեան.—դրա յանցանքն իրեն՝ Գրիգոր Արծրունու մէջ պիտի փնտռել։ «Ինչպէս» կըհարցնեն. ասեմ թէ ինչպէս։

Շատ տարիներ՝ խիղճ, հաւատ, օրէնք վրայ տալու ընդունակ մի գործակից պահելով, բայց ոչ ոք գտնելով, Գր. Արծրունին յաջողում է վերջապէս՝ հասկացող հայ երիտասարդութեան մէջ մի թերուս զոկ գտնել և նրան վարձել՝ հաւատարիմ ծառայ և հրս հպատակ լինելու պայմանաւ։ Զոկի տգան ևս մեծ պիտ և բարեբաստութիւն է համարում Գր. Արծրունու նման մի «տպայ» գտնել, որովհետև թէկուզ հէնց աւարտէր այդ տգան Ներսիսեան դպրանոցը, մէր պիտի գնար, ինչով՝ գրաղուէր և ինչով ապրէր։ Զոկի մօտ գործակատար մտնէր, բայց զոկն առհասարակ գործակատար չի պահում հետևեալ պատճառներով։

Նախ՝ որ զոկը դժուարութեամբ է հաւատում, թող հէնց լինի իւր հարազատ եղբայրը։

Երկրորդ՝ զոկի պահածը կըլլինի միայն նրա ծառան, այն ևս իւր մօտիկ ազգականը, որի հետ կըվարուի ոչ նուազ անգթութեամբ քան թէ Աֆրիկայի յայտնի գերեվաճառ Թիրօթիրը իւր բռնած սարսուռների հետ։ Այսպէս օրինակ, 14—15 տարեկան խեղճ պատանուն առաւօտից մինչև երեկոյ մի վայրկեան հանգստութիւն չի տալ.—բոզքաշ եփել կըտայ քուրայի կամ մանղալի վրայ, ածուխը չարունակ փչելով ու գըլուխը թմրացնելով (եփածից էլ եփոպին ոչինչ չի հասնիլ բացի միայն չոր ոսկրները), կամ խալիներն ու եափունջինները թափ տալ և հակերը կապել կըտայ, կամ չարվազարի քօս նարուի նման դէս ու դէն կրվազցնէ, կամ ճերմակեղէնները շատ անգամ արխալուղը և չալվարը) լուանալ կըտայ, կամ սամովարը սրբել, թախթաբիթինէրն (մըլուկները) անկողնից ընտրել, կամ սենեակի հողի յատակը սրբել (վայ է. որ մի փոշի բարձրացաւ, գլխին տասը բամբասկ կըխփէ, կամ ամանները լուանալ, հետևեալ օրուայ համար բրինձն ընտրել կըտայ և այլն և այլն։

Հետևաբար յիշեալ պատանուն, Ներսիսեան դպրանոցն ատարելուց յետոյ զոկի մօտ գործակատար մտնելու հնարը չկար. դարբազգին էլ բնաւ զոկ չի սիրում, ինչպէս կատուն՝ մուկը, թիֆլիսցին, հմ, դրանից էլ աւելի։ Իսկ նուխեցուց վաճառական չի լինիլ. նուխեցուց վաճառական չի լինիլ, որովհետև նա ինքն էլ զոկ է, և զոկ զոկի հետ գործ չունենալու համար։ Մնում է Ռուսաստանի ներքին նահանգներում գտնուող հայ վաճառականը, որ զոկի տգային ընդունի իւր մօտ, սակայն ոչ իբրև գործակատար, այլ իբրև ուսանող, որ ինքն էլ վճարէ իւր ուսման համար։ Ուրեմն, զոկի տգան ևս մեծ պիտ և բարեբաստութիւն է համարում Գր. Արծրունու նման մի «տպայ» գտնել, որովհետև թէկուզ հէնց աւարտէր այդ տգան Ներսիսեան դպրանոցը, մէր պիտի գնար, ինչով՝ գրաղուէր և ինչով ապրէր։ Զոկի մօտ գործակատար մտնէր, բայց զոկն առհասարակ գործակատար չի պահում հետևեալ պատճառներով։

— Յուսով եմ, որ ոչ մի կերպ չեք կասկածում, թե ես ձեզ հետ ոչ լուրջ եմ խոսում, պարոն Ֆրանկ,— ասաց Ռոզան, ոտքի կանգնելով:

— Ներողություն, տիկին, ես ոչ մի կերպ չեմ կասկածում ձեր լրջության մեջ, ես միայն ուզում եմ իմանալ, թե ինչ պատճառով եք դուք ինձ հրավիրել ձեր տունը:

— Ես ձեզ հրավիրել եմ, որովհետև ուզում եմ ձեզ հետ խոսել մի շատ կարևոր գործի մասին, որ ինձ շատ է հետաքրքրում:

— Ներողություն, տիկին, ես ոչ մի կերպ չեմ կարող հավատալ, որ դուք ինձ հրավիրած լինեիք ձեր տունը միայն այն պատճառով, որ ինձ հետ խոսեիք ինչ-որ գործի մասին, որ ինձ չի հետաքրքրում:

— Ես ձեզ հրավիրել եմ, որովհետև ուզում եմ ձեզ հետ խոսել մի շատ կարևոր գործի մասին, որ ինձ շատ է հետաքրքրում:

— Ներողություն, տիկին, ես ոչ մի կերպ չեմ կարող հավատալ, որ դուք ինձ հրավիրած լինեիք ձեր տունը միայն այն պատճառով, որ ինձ հետ խոսեիք ինչ-որ գործի մասին, որ ինձ չի հետաքրքրում:

Ռոզան ոտքի թռավ և սկսեց սենյակի մեջ անհանգիստ քայլել

ՊԱՏԱՀԱՐ ՅԱԽՍԵՐ

Ահա մի պատահար, որ եղել է Ամերիկայում, Լոս-Անջելես քաղաքում։ Ամուսնացել է մի երիտասարդ ընտանիքի աղջկան հետ։ Հարսանիքից հետո, երբ նորապսակները գնացել են իրենց տունը, հարսը հանկարծ նկատում է, որ ամուսինը ոչ մի ուշադրություն չի դարձնում իրեն, ոչ մի խոսք չի ասում, ոչ մի շնորհավորանք չի անում։ Նա կարծում է, որ ամուսինը ինչ-որ բանից նեղացած է, և սկսում է հարցնել նրանից, թե ինչ է պատահել։ Ամուսինը պատասխանում է, որ ոչինչ չի պատահել, և ինքն էլ չգիտի, թե ինչու է այդպես։ Հարսը ավելի է զարմանում, և ամուսնուն հարցնում է, թե ինչ է նշանակում այդ։ Ամուսինը պատասխանում է, որ ինքն էլ չգիտի, թե ինչ է նշանակում

կալի սաացած մի հեռագրի մասին։ Բրիտանական գործակալի հեռագրի մէջ ասուած է, թէ ենի-քարատուզը Ռէյցից ինքը մի յայտագիր է սաացել, որի մէջ Տրանսվաալի կառավարութիւնը պահանջում է, 1) բոլոր վիճելի գործերը պիտի կարգաւորուեն միջնորդ պատարանով կամ բարեկամական ուրիշ որևէ միջոցով, որ պիտի որոշուի Անգլիայի և Տրանսվաալի համաձայնութեամբ. 2) անգլիական օժանդակիչ բոլոր ոյժերը և 1899 թ. յունիսի 1-ից յետոյ Հարաւային Աֆրիկա եկած զօրքերը պէտք է յետ ուղարկուեն փոխադարձ համաձայնութեամբ որոշուած ժամանակում։ Ընդ սմին բանակցութիւնների ժամանակ Տրանսվաալը պարտաւորւում է յարձակում չգործել անգլիական հողերի վրայ։ Եթէ այս ընդունուի, այն ժամանակ Տրանսվաալի կառավարութիւնը կը համաձայնի զինուած բողբներին յետ տանել սահմանից. 3) բրիտանական ուրիշ սիրաշխարհային մէջ գրանուած անգլիական զօրքերը չպէտք է բերուեն Հարաւային Աֆրիկա։ Տրանսվաալի կառավարութիւնը հաստատօրէն պահանջում է, որ անգլիական կառավարութիւնը վերոյիշեալ բոլոր կէտերին պատասխանի չորեքշաբթի օրուանից, հոկտեմբերի 11 ից, երեկոյեան ժամը 5-ից ոչ ուշ։ Տրանսվաալի կառավարութիւնն աւելացնում է, որ անբաւական դէպքում, եթէ յիշեալ ժամանակի ընթացքում գոհացուցիչ պատասխան չսաացուի, ինքը, ի մեծ ցաւ իւր, սոսկալի կրկնի անգլիական կառավարութեան գործողութիւնների հետևանքը պատերազմի պատասխանատու չի համարիլ յետագայ գործողութիւնների համար։ Նմանապէս Տրանսվաալի կառավարութիւնը, եթէ սահմանուած ժամանակամիջոցում զօրքեր տեղափոխուեն դէպի հատարակութեան սահմանները, սոսկալի կրկնի այդ տեղափոխութիւնները պատերազմի պաշտօնական յայտարարում նկատել։ Վերջնագրի մէջ յիշուած պահանջներին կցուած է մի ընդարձակ առաջաբան, ուր, գործակալ յինուելով 1884 թ. պայմանագրի վրայ, Տրանսվաալի կառավարութիւնը յայտարարում է, որ այդ պայմանագրով ապահովուած ութսենգերների իրաւունքների խանգարումն Անգլիային իրաւունք չէր տալիս պետական բողոքներ ապրելու համիջամտելու ութսենգերների օգտին։ Այնուհետև յիշեալ վերջին բանակցութիւնները, հետագրերը յայտարարում է, որ անգլիական կառավարութիւնը վերջին ժամանակս ինքն էր պահանջում իննիրը չսասել լուծելու և վերջը պատասխան էր պահանջում 48 ժամուայ ընթացքում, որը ճիշտ է, յետոյ փոխուեց։ Այնուհետև բանակցութիւնները ընդհատուեցին, և Տրանսվաալը հաղորդագրութիւն սաացաւ, թէ իննդրի վերջնական կարգաւորման մասին շուտով առաջարկներ կըլինին, բայց Տրանսվաալը յարդ այդպիսի առաջարկներ չի սաացել։ Այնուհետև հետագիրը մանրամասն է անում Անգլիայի պատերազմական պատրաստութիւնները և աւելացնում է, թէ Տրանսվաալի ներքին գործերի մէջ Անգլիայի ունեցած ազդեցութեան միջամտութիւնը պէտք է վերջ դնել կարելոյն չսաս չսասով։

ԳԱՐԻԶ.—Գրաֆ Մուրաւիովը, որին ընկերակցում էր Գիլհաուզն, այսօր ընդունուեց նախագահ Լուբէի մօտ։

Գրաֆ Մուրաւիովը կրճաշի ելիսեան պալատում։

Կ. ՊՈԼԻՏ.—Չեռ-բէյի սպանութեան համար մեկադրուող ալբանացին, որ ձերբակալուած է, ասեն ինչ ուրանում է իսկական պատճառները, անշուշտ, փաթել են։

ՆԻՒ-ՅՕՐԿ.—«Herald»-ին Ուաշինգտոնից հետագրում են, թէ երեկ Անգլիան դիմել է Միացեալ Նահանգների կառավարութեանը, խնդրելով, որ իւր վրայ առնի բրիտանական չահերի ներկայացուցչութիւնը Հարաւային Աֆրիկայում։ Կարծում են, որ Մակ-Կինլէյը պատրաստ է կատարել այդ ցանկութիւնը։ Բրիտանական կախաւարութիւնը համաձայնութիւն է յայտնել Միացեալ Նահանգների այն խնդրքին, որ Հարաւային Աֆրիկայում գործող բրիտանական զօրքերին կից ամերիկեան մի սպայ գտնուի։ Այդ գործը յանձնուած է Վեննայի ամերիկեան դեսպանատան զինուորական կցորդին։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Համառ-Հաթիպայի մահարձանի գումարն առ 7 օգոստոս էր—2035 ր. 25 կ.։

Մենք սաացանք պ. Դուրճեանի միջնորդութեամբ—16 ր. 50 կ. հետեւեալ պարոններից՝ Օ. Օհաննէսեանից, Վ. Օհաննէսեանից, Ա. Ջոհնազարեանից, Զ. Օհաննէսեանից, Ս. Սարգսեանից երեք-երեք րուբլի և Յ. Բարայեանից 1ր. 50 կ.։ Իրկուտսկ քաղաքից պ. պ. Բաղդասարեան և Մարտիրոսեան ուղարկել են մեզ—10 ր., Բալախանուց պ. բժ. Սարգսեան 5 ր. և Ալէքսանդրապոլից «Ց.—ցու Եղ.»—1 ր.։ Ընդամէնը 32 ր. 50 կ.։

Ուրեմն առ 27 սեպտեմբերի մահարձանի գումարն է 2067 ր. 75 կ.։

Հաւատում ենք միշտ, որ մեր հատարակութիւնը կրճանաչէ իւր պարտքը և կրշտապէ ուղարկել մեզ իւր լուման հետևեալ հասցէով Нахичевань на Дону Григорію Чалхушьяну.

Գր. Չալհուշեան

Նոր-Նախիջևան 27 սեպտեմբ.

Խմբագիր հրատարակիչ

ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

Սոյն համարի հետ ուղարկում ենք մեր բաժանորդներին Թիֆլիսի Հայոց Հրատարակչական ընկերութեան «Հրատարակութիւնների ցուցակը»

ԿԱՆԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ՆՆԴՈՒԱՐԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

(Մոլոկան, Սադովայա փողոց, № 64)

(սեպհական տուն)

Հեռաթոռ № 130

Երեխեկ հիւանդների ընդհանուր ընդունելութիւն երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերը՝ ժամ 2---4-ը յետին. վճարը հիւանդների կարողութեան համեմատ, մանուսը ընդունելութիւն ամենայն օր՝ ժամը 8---10 առաւօտեան---վճարը 2 ր.։ Գիշերօթիկ հիւանդներ և ծննդարեր կանայք ընդունուում են պիշերուայ և օրուայ ամեն ժամանակ, բայց այդ մասին առաջուց տեղեկութիւն պիտի արուի. վճարը որոշուում է ըստ դասակարգերի։ Հաւնարները ձրի են։ Գինեկոլոգիական բաժանմունք ընդունուողները վճարում են 1 ր. 50 կ. մինչև 8 ր. մի օրուայ հիւանդանոցային բաժանմունքը մանուները---1 ր. մինչև 5 ր. մի օրուայ հիւանդանոցային համար։ Երկուքից յոգ ապրուստը 10 ր. մինչև 50 ր.։ Անպատճառաբար իւն ըստ համաձայնութեան ժամանակ ձրի։ Հաւնարների համար 1-ական մահճակալ է պրուած իւրաքանչիւր բաժանմունքում, ուր տեղապրում են նրանք տեսչի և նրա պ. պ. բնակիչների ատարկութեամբ ձրի։

Հիւանդանոցի ակր և տեսուչ՝

Մ. ՄԿՐՏՉԵԱՆ

ՌԱՋՄԱ-ՎԻՐԱԿԱՆ ՁԱՆԱՊԱՐՀ

(մայիսի 1-ից մինչև նոյեմբերի 1-ը)

Թիֆլիսից մեկնում են

Հինգ տեղ ունեցող կարեթներ. առաջինը առ. 7 ժ. գիշերում է Մլէթում, Վլադիկաւկազ հասնում է հետևեալ օրը կր. ժ. 20 ր., երկրորդը—առ. 9 ժ., գիշերում է Փասանաուրում, Վլադիկաւկազ հասնում է հետևեալ օրը կր. 9 ժ. 20 ր.։

Վեց տեղ ունեցող օմնիբուսներ, առանց գիշերելու. առաջինը ցերը. 1 ժ., Վլադիկաւկազ հասնում է հետևեալ օրը ցեր. 3 ժ. 25 ր., երկրորդը կր. 7 ժ. Վլադիկաւկազ հասնում է հետևեալ օրը կր. 9 ժ. 50 ր.։

Լինէյկաներ, առանց գիշերելու, ցեր. 3 ժ., հասնում է Վլադիկաւկազ հետևեալ օրը կր. 6 ժ. 20 ր.։

—

ՎԼԱԴԻԿԱՒԿԱԶԻՑ ՄԵԿՆՈՒՄ ԵՆ

Հինգ տեղ ունեցող կարեթներ. առաջին առ. 7 ժ. գիշերում է Մլէթում, Թիֆլիս հասնում է հետևեալ օրը կր. 6 ժ. 30 ր., երկրորդը առ. 9 ժ., գիշերում է Դուպատուրում, հասնում է Թիֆլիս հետևեալ օրը կր. 7 ժ. 55 ր.։

Վեց տեղ ունեցող օմնիբուսներ առանց գիշերելու. առաջին առ. 11 ժ., Թիֆլիս հասնում է հետևեալ օրը ցեր. 1 ժ. 20 ր., երկրորդը կր. 8 ժ., հասնում է Թիֆլիս հետևեալ օրը կր. 10 ժ. 15 ր.։

Լինէյկա, առանց գիշերելու, ցեր. 3 ժ., հասնում է Թիֆլիս հետևեալ օրը կր. 6 ժ. 10 ր.։

ՐԺԻՇԿ Գ. Ս. ՀԵՐՑՓԼԻՑԼԳ

Թիֆլիս, Մագերովսկայա, 5

մասնագէտ կաշու, վիներական, սիֆիլիտական և միզային գործարանների հիւանդութիւնների (հիքարականութեամբ), վերադարձաւ դէպի արտասահման կատարած վիճական ուսումնասիրութիւնից և վերսկսեց հիւանդների ընդունելութիւնն ամեն օր առ. ժ. 9 11 և կր. ժ. 5 8.

—

ԱՆԳԻՐԱԶԱՏՍԵՑՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Մարզատար № 1 գնացքը Բագուից Թիֆլիս մտնում է ցեր. 4 ժ. 15 ր., հասնում Թիֆլիս առ. 8 ժ. 40 ր., Թիֆլիսից Բաթում մեկնում է առ. 9 ժ. 10 ր., հասնում է Բաթում կր. 8 ժ. 32 ր.։

Մարզատար № 3 գնացքը Բագուից Թիֆլիս մտնում է պիշ. 12 ժ. 20 ր., Թիֆլիս հասնում է կր. 6 ժ. 38 ր., Թիֆլիսից Բաթում մեկնում է կր. 7 ժ. 37 ր., հասնում է Բաթում առ. 8 ժ. 12 ր.։

Մարզատար № 2 գնացքը Բաթումից Թիֆլիս մտնում է առ. 9 ժ. 15 ր., Թիֆլիս հասնում է կր. 8 ժ. 53 ր. Թիֆլիսից Բագու մեկնում է կր. 9 ժ. 23 ր., Բագու հասնում է ցեր. 11 ժ. 40 ր.։

Պատային № 4 գնացքը Բաթումից Թիֆլիս մեկնում է կր. 9 ժ. 05 ր., Թիֆլիս հասնում է առ. 9 ժ. 45 ր., Թիֆլիսից Բագու մեկնում է առ. 11 ժ. 32 ր., Բագու հասնում է առ. 6 ժ. 15 ր.։

ՅԱՅՏԱՐԱԲՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

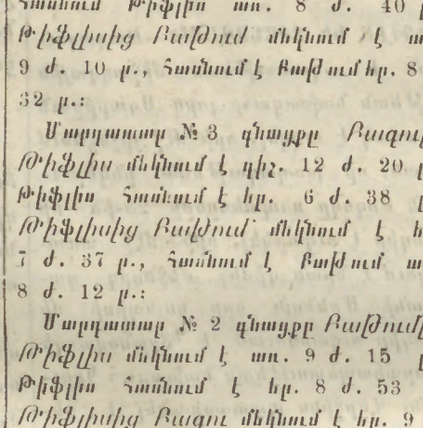

(М.) 35889 52---20

ԱՄԵՆԱՑԱՑՏՆԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐԻ

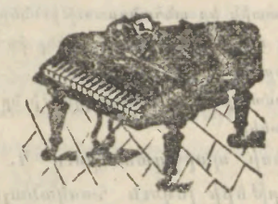

ՌՕՅԵԱԼՆԵՐ

ՓՈՂ ՆԱՄՈՒՇՆԵՐ

Փիտարմանումներ, չութակներ, կիթառներ, ֆլեյտներ, կլարնետներ, ձայնափաղիր, լարեր և այլն և այլն.

Բոլոր տեսակ գործիքների համար դինը կարելի է վճարել մաս առ մաս։

ՆՈՐ-ՊՐԷՅՍԿՈՒՐԱՆՏՆԵՐՆ

ՈՒՂԱՐԿՈՒՄ ԵՆ ԶՐԻ

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԴՈՐԾԻՔՆԵՐԻ ԵՒ ՉԱՅՆԱՀԱՆՁԵՐԻ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ

Դ Ե Պ Օ

Բ. Մ. ՄԻՐԻՄԱՆԵԱՆԻ

Музыкальное депо

Б. М. МИРИМАНЯНЪ

тифлисъ, дворцовая ул. 36—17

Շուտով լոյս կըտեսնի

ԱՐԾԱԿ ՏԷՐ ՄԻՔԵԼԵԱՆԻ

ՀԱՅԿԱԿ. Ս. ԵԿԵՂԵՑՒԻ ՔՐԻՍՏՈՆԵՒԿԸՆԴ

Ձեռնարկ դաւանաբանութեան

Հոգևոր դպրոցների բարձր դասարանների

ԵՒ

Ուսումնասէր ընթերցողների համար։

600 երեսից ա-ել է. Գինը 2 ր-ի-ել է

Տասը և աւելի օրինակով բաժանորդ գրուողների համար 1 ր. 50 կ.։

Դիմել՝ Шуша Аршаку Теръ-Микельянъ [0—1] кельянъ 20 5

ОВЕРЛЛО ОВЕРЛЛО ОВЕРЛЛО

Учитель танцевъ

Л. П. ОВЕРЛЛО

Перешелъ на Судебную ул. Домъ Нугинова № 31

ОВЕРЛЛО ОВЕРЛЛО ОВЕРЛЛО

ՊԱՏԱՀԱԿԱՆ ԻՐԵՐ

Նախատում են գործածուած, նոր և բոլորովին դուրս կանգնած կահ-կարասիք, աուն կահաւորելու իրեր, բրոնձ, սալբ, ասկի, թանկագին քարեր։

Москва, Неглинный проѣздъ, пассажъ Солодовникова, рядомъ съ Абрикосовымъ: *Магазинъ Сопротивленковой шапокъ, дешево*

[М.] *Съ 1-го* 12—12

ФИНАНСОВОЮ МИНИСТЕРІИ ТИФЛИССКОЮ ТОРГОВЫМЪ ИНСПЕКТОРОМЪ

ВЫСШІЕ КУРСЫ

ТОРГОВЫХЪ НАУКЪ

(Баку Прачешная, домъ Теръ Ованесова)

Курсовъ задача состоитъ въ томъ, чтобы дать молодымъ людямъ коммерческія познанія, необходимыя для успѣшнаго веденія торговыхъ дѣлъ и открытія самостоятельныхъ торговыхъ предпріятій. Курсы имѣютъ двѣ группы: 1) общеобразовательныя и спеціальныя коммерческія науки и 2) практическія занятія въ конторѣ курсовъ. Курсы открываются 1-го сентября. Желающіе поступить на курсы должны имѣть свидѣтельство объ окончаніи полнаго курса среднихъ учебныхъ заведеній. Подробныя свѣдѣнія о курсахъ можно получить въ конторѣ курсовъ ежедневно отъ 10 до 2 часовъ дня. Директоръ курсовъ А. И. Теръ Касна

99 рову, Баку. 25—16

№ 8. 3—3

(·) № 35811. 26—15

Дозв цензурою. Тифлисъ, Сентября 30-го дня, 1899 г. *Տպարան Ա. Մելիք-Շահնազարեանց* А. О. Меликъ-Шахназаріанца, Воронц. Набережн. церковный домъ.